

SCLOVENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 3487, Interurban 3487
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po nošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6/III
Poštni ček. račun, Ljubljana 15.179
Telefon šte. 2549

Nj. Vel. kralj in kraljica v Zagrebu Na proslavi 200 letnice Matere božje Kamenitih vrat

Zagreb, 31. maja. AA. Prekrasen solnčni dan je zasijal nad Zagrebom. Ulice so se pokazale nekako svežanejšje kakor sicer. To mrzlično hitenje in vrvenje po njih — kakor bi ljudje pričakovali nekega velikega dogodka in se pripravljali nanj. Sušljanje in povpraševanje vsepovsod.

Po mestu so se bili namreč že pred nekaj dnevi razširili glasovi, da prideta v Zagreb Nj. Vel. kralj in kraljica, da v svojem kraljevskem mestu prebijeta nekaj časa, v mestu, ki ju je nedavno tega sprejelo tako veličastno.

Nihče ni prav za prav vedel dneva in ure prihoda Njunih Veličanstev. Pa vendar so ljudje mislili, ne, skoraj prepričani so bili, da prideta Nj. Vel. kralj in kraljica baš v nedeljo, danes, ko se proslavlja 200 letnica Matere božje Kamenitih vrat.

Že do 8 zjutraj se je trg pred glavnim kolo-dvorom napolnil z velikimi množicami ljudi. Gost špalir meščanstva se je razširil tja preko vsega Zrinjeva in gor do Jelačićevega trga, od onod pa dalje po Ilici in Mesniški ulici. Nikakih proglasov ni bilo, nikakih priprav za svečan sprejem, pa vendar so tisoči in tisoči potrpežljivo in vztrajno čakali, da dožive srčni trenutek, ko bodo mogli vzkliniti svojemu kralju in kraljici, da ju pozdravljajo v belem kraljevskem mestu Zagrebu.

Cim bolj je hitel čas, tem večja je postajala nestrpnost. Od nekdaj se je razširil glas, da prideta Nj. Vel. kralj in kraljica vendarle danes, in sicer ob 8 zjutraj. Ti glasovi so se kakor valovi razširili v množici. In ko je proti postaji krenila častna četa podoficirske šole z godbo 35. polka na čelu, niso ljudje nič več dvomili. Vedeli so, da morata Nj. Vel. kralj in kraljica prispeti v Zagreb takratneje v pol ure.

Malo po 8 so začeli prihajati odličniki: uradne osebnosti, ki so prišle pozdravit in sprejet Nj. Vel. kralja in kraljico. Bili so ministri Šverljuga,

Preca, Šibenik in Neudorfer, ban savske banovine dr. Perović s svojim pomočnikom dr. Hadžijem in tajnikom Vojnovičem, dalje komandant armije general Marič, komandant divizije general Ječmenič, šef štaba armijske komande general Miljković, mestni načelnik dr. Srkulj, upravnik policije dr. Bedeković in drugi. Banov tajnik je imel v roki prekrasen šopek rdečih rož za Nj. Vel. kraljico.

Medtem ko je bilo na peronu drugače vse kakor druge dni, je bila slika pred postajo temeljito izpremenjena. Mladi in stari, ženske in moški, tisoči prebivalstva so čakali prihoda dvornega vlaka. Množica je vse bolj in bolj naraščala, ker so se z vseh strani zgrinjali ljudje, da se udeležijo sprejema Nj. Vel. kralja in kraljice in da ju pozdravijo. Red je bil povsod vzoren.

Izvidniški vlak je privozil na postajo ob 8.20. Tisti, ki so bili bliže postaji, so to prvi doznali, in v trenutku se je vest razširila med tisoče in tisoče drugih. Množice so zavalovala. Še nekaj minut in kralj in kraljica bosta spet v Zagrebu.

Točno na minuto ob 8.30 je privozil na postajo dvorni vlak. Častna četa je stopila v pozor in godba je intonirala himno. Obenem so nad mestom zabrneli topovi, da oznanijo vsem, da je tisti trenutek Zagreb sprejel svojega kralja in kraljico.

Med tisoči je nastala mrzlična napetost. Vsi so čutili, da je na postajo privozil dvorni vlak Nj. Vel. kralja in kraljice — še nekaj sekund, in Zagreb bo pozdravil svoja vladarja.

Vagon, v katerem sta se vozila Nj. Vel. kralj in kraljica, se je ustavil ravno pred dvorno čakalnico. Nj. Vel. kralj je s prožnim korakom stopil na peron. Godba je zaigrala himno, vojska pa je izkazala čast svojemu vrhovnemu poveljniku. Nj. Vel. kralj je bil v gardni uniformi.

Takrat je k Nj. Vel. kralju pristopil ban savske banovine dr. Perović in ga pozdravil. Nj. Vel. kralju je dal roko, nato pa se je rekoval z mest-

nim načelnikom in ministri, ki so bili pri sprejemu. Vladar je bil vidno vesel in zadovoljen. Nj. Vel. kraljica, ki je bila v krasni beli obleki, je sijala od zadovoljstva, ko je stopila iz vagona. Ban dr. Perović ji je izročil šopek rdečih rož.

Nikakih govorov ni bilo, nikakih ceremonij, a vendar je bilo vse tako pristržno, vedro in neprisljano. Nj. Vel. kralj in kraljica sta bila izredno dobro razpoložena in vesela, da sta zopet med svojimi Zagrebčani, ki so ju vedno tako pristržno in spontano sprejeli.

Nato je Nj. Vel. kralj sprejel od komandanta raport, obšel častno četo in nato krenil proti izhodu. V njegovem spremstvu so bili minister dvorja Boško Jeftić, maršal dvora general Aca Dimitrijevič, adjutant Pavle Pavlovič, zastopnik prvega adjutanta general Voja Savič, upravnik dvora general Vuković, adjutant polkovnik Leko in ordonanci oficir major Kiler, ter kapetan Silič. V spremstvu Nj. Vel. kraljice je bila dvorna dama Eleonora Šverljuga.

Izhod iz dvorne čakalnice je bil pravi triumf. Komaj sta se Nj. Vel. kralj in kraljica pokazala, so iz tisočih grl zaorili navdušeni vzkliki, ploskanje in mahanje na vse strani. Navdušenje ni obšlo samo množice, ki so se zbrale pred izhodom ali v bližnji postaje, temveč se je val navdušenja razširil na vse strani, celo na Zrinjevac in vse do Jelačićevega trga. Vse povsod se je čulo navdušeno vzdikanje: Živel kralj ujedinitelj! Živela naša kraljica! Živel slavni dom Karagjorgjevičev!

Zrak se je tresel od vzklikov Nj. Vel. kralju in kraljici. Suverena sta bila razigrane volje in navdušena nad takimi izrazi zvestobe in udanosti Zagrebčanov. Na vse strani sta mahala velikanski množice, zahvaljujoč se za pozdrav, in se prijazno smehljala. Nato sta stopila v odprt avto, ki ju je odpeljal po Zrinjevac, Jelačićevem trgu, Ilici in Mesniški ulici na Markov trg pred dvor. Vso pot so

goste vrste prebivalstva frenetično vzklikale Nj. Vel. kralju in kraljici. Z oken so na ulico metali cvetje, oni, ki so ostali doma, pa so z mahanjem poziravljali svoja vladarja. Vse je bilo v navdušenju in zanosu, kakršnega izkazuje Zagreb samo svojemu suverenu. Nj. Vel. kralju in kraljici se je videlo, da sta nenavadno ganjena nad takimi izrazi zvestobe in ljubezni.

Brez vsakega prejšnjega dogovora, brez priprav, da celo brez prave vednosti, da prideta v Zagreb Nj. Vel. kralj in kraljica, so se vendar ulice napolnile z ljudmi povsod, kjer sta se vozila suverena. V slabi uri se je tako na ulicah zbralo gotovo pol Zagreba. Navdušenje množic je raslo od trenutka do trenutka, ko pa je kraljevski avto privozil v Gornji Grad, se je vse zgrnilo tjakaj v prepričanju, da se bosta Nj. Vel. kralj in kraljica udeležila proslave jubileja Matere božje Kamenitih vrat.

Na Markovem trgu je zopet pozdravila množica zbranega prebivalstva Nj. Vel. kralja in kraljico, ki sta nato krenila pred cerkev, kjer je nadškof dr. Bauer na trgu služil pontifikalno mašo. Tam je bil postavljen oltar, ki so se okoli njega vile girlande. Znotraj teh girland sta stala Nj. Vel. kralj in kraljica, za njima pa zagrebški odličniki, zastopniki oblasti, vojske itd.

Nj. Vel. kralj in kraljica sta bila do konca pri maši, ki je trajala od pol 10 do četrt na 12. Nato pa sta se odpeljala v kraljevski dvor. Med potoma ju je ves čas pozdravljalo vzdikanje nepreglednih množic otrok, ki so se prav takrat zbrale v Gornjem Gradu na Markovem trgu in ki so prišle iz vseh krajev v okolici Zagreba.

Zagreb, 31. maja. Ob 3 popoldne sta se Nj. Vel. kralj in kraljica v majhnem odprtem avtomobilu odpeljala čez Šestine v zagrebško okolico. Nj. Vel. kralj je sam šofiral. Vsepovsod je vladarje prebivalstvo navdušeno pozdravljalo.

Papež ne bo molčal

Skrajna napetost med Vatikanom in Italijo - Italijanska vlada razpustia katoliška društva - Znameniten govor sv. očeta - Papeževa nota italijan. vladi - Nasilnosti lašistov proti članom Katoliške akcije

Rim, 31. maja. s. V boju med fašizmom in Katoliško akcijo se je položaj zelo poostiril, tako da so posledice nedogledne. Prefekti so dobili pooblastilo, da se smejo posluževati člena 3. policijskega zakona in zapreti popolnoma ali začasno korporacije ali društva, ki so odvisna od Katoliške akcije, če se jim zdi ta odredba za varstvo javnega reda potrebna. V resnici je bil že sredi objavljen dekret rimskega prefekta, ki odreja potrebno za končno veljavno ali začasno zatvoritev imenovanih društev v rimskem območju. Arhive in zastave teh društev so že večeraj spravili v Vatikan. Tudi iz provinc prihajajo enake vesti o sličnem postopanju prefektov. Katoliško akcijo vodi centralni odbor, od katerega so odvisni Zveza katoliških moških in katoliških žen, Društvo katoliške mladine, Zveza katoliških študentov in razen tega razni zavodi za javno dobrodelnost, šole in socialni napredek. Kakor se sedaj doznava, je papež v zvezi s tem sklenil, da ne pošlje nobenega kardinalskega legata v Padovo k proslavi stoletnice sv. Antona. Po informacijah iz zanesljivega vira je papež sklenil to radi tega, da se izogne novim insultom, kakršni so se pripetili pri protikatoliških demonstracijah, in noče, da bi se eventualno ponovili proti njegovemu zastopniku. Dalje je sklenil papež, položiti Katoliško akcijo v roke škofom. Pij XI. je tudi sklenil, da odpove evharistični kongres, ki bi se imel v kratkem vršiti v Rimu.

Rim, 31. maja. Napetost med državo in Cerkvijo v Italiji je vsako uro večja, tako da se že lahko govori o odkritem vojnem stanju. Papež je večeraj zvečer sprejel deputacijo učiteljev in učencev salezijanskega zavoda, katere je nagovoril takole: »Zahvaljujemo se vam, da ste prišli v tej uri k nam, da nas tolažite, v uri, ki je najžalostnejša, kar smo jih doživeli. Pozdravljamo vas kot oče in kot rimski škof ter se vam zahvaljujemo za vašo tolažbo v teh dneh, ko vidimo, da je brutalna nasilnost napadla ono, kar nam je najdražje, to je Katoliško akcijo, in od nje razen tega oni del Katoliške akcije, ki nam je najdragocenejši, to je katoliško mladino. Seveda imamo pravico in dolžnost, sklicevati se na pogodbe in na obstoječi konkordat ter uvesti primerne diplomatske korake. Nič pa ne more ovirati rimskega škofa, da ne bi povzdignil svoj glas. Pač nam lahko vzamejo življenje, s tem pa nas ne bodo pripravili do molka.« — Papež je svoj nagovor končal s pozivom, naj molijo zanj in za njegovo delo.

Samo po sebi umevno je, da ta nagovor ne bo ostal brez posledic. Vršila so se že več dni diplomatska pogajanja med Cerkvijo in državo, ko se je večeraj popoldne naenkrat objavil sklep vlade, s katerim se brez nadaljnega zatvarjanja na-

prave in društvena poslopja Katoliške akcije po vsej Italiji. Očividno je, da je papež smatral, da ga radi tega ne veže več dolžnost, da bi molčal med diplomatskimi pogajanja. Papež je večeraj popoldne poslal italijanski vladi noto, v kateri se sklicuje na lateranske pogodbe in konkordat z Italijo ter prosi za pojasnila glede odredb prefektov in italijanskih provokacij proti Katoliški akciji. V svoji noti je papež prošil za odgovor do sobote zvečer. Papež je odredil tudi potrebno, da dobi poročila o dogodkih tudi od diplomatskega zbora, ki je pri njem akreditiran.

Stolpci »Osservatore Romana« o nasilnostih fašistov proti pripadnikom Katoliške akcije postajajo vedno daljši in obsegajo že tri dolge kolone. Med drugim se poroča, da je ponoči pristal avtomobil pred škofjsko palačo v Veroni, polil vrata

z bencinom in jih zažgal. Hitro so bili poklicani gasilci, ki so se preprečili, da dragocena palača ni bila uničena. Iz Civita Vecchie se že poroča, da so tam fašistični demonstranti na cesti oklofutali duhovnika. Dolga vrsta sličnih poročil je javljena iz Benetk. List poroča tudi iz številnih majhnih krajev severne Italije o napadih na pristaše Katoliške akcije.

Rim, 31. maja. ž. »Osservatore Romano« odločno demantira vesti fašističnih listov, češ da je prišlo do nesporazuma med kardinali in višjimi prelati v zadevi Katoliške akcije, ter da obstoja med klerikalnimi vodilnimi krogi različno mnenje o načinu, kako naj se Katoliška akcija izvede. Tendenciozna je tudi vest, da naj bi bilo prišlo med državnim tajnikom, kardinalom Pacellijem in njegovim pomočnikom Pizzardom do spopada.

Stavkovno gibanje v Španiji

Zamora izstopi iz svoje stranke — Beg kapitala iz države — 10 milijonov peset zaplenjenih

Madrid, 31. maja. s. V protest proti krvavim spopadam med policijo in delavci v San Sebastianu je sklenilo sindikalistično organizirano delavstvo v Gijonu proglasiti za provinco Asturijo 24urno splošno stavko. Zmerni socialisti se pod nobenim pogojem nočejo udeležiti te splošne stavke, da ne bi vladi napravili še večje težave. Položaj je še nejasen. Vlada je ukrenila vse potrebno.

V Saragossi so delavci dveh važnih kemičnih tovarn pričeli stavkati. Delavci, ki so večinoma sindikalisti, stavkajo na italijanski način, to se pravi, da ostanejo noč in dan v tovarni, ne da bi kaj delali. Pogajanja z vlado so odklonili in vztrajajo na tem, da se pogajajo neposredno z lastniki. Bali so se, da bo v mestu proglašena splošna stavka. Vlada je poslala čete v ojačenje in stavila delavcem ultimatum. S tem se je vladi zaenkrat posrečilo, da so se stavkajoči tovarniški delavci v Saragossi podali. Zapustili so tovarne, ne da bi prišlo do kakega spopada z oroženo silo. Mir je zopet vzpostavljen. Pogajanja z delavci so se že pričela.

Radi nesporazumljenj v desničarski liberalno-republikanski stranki je ministrski predsednik Alcala Zamora sklenil izstopiti iz stranke, katero je sam ustanovil, in samostojno kandidirati v narodno skupščino.

Vlada je objavila dekret o podpori za brezposelne, po katerem bi vsi moški in ženske med 16. in 65. letom mogli dobivati podporo, če njihovi

letni dohodki ne presegajo 6000 peset. Izvzeti so javni uradniki in hišni posli.

Da bi ustavil beg kapitala iz države, je zagrozil finančni minister z najostrejšimi kaznimi, tudi z ječo. Policijsko stražo na mejo so pomnožili, posebno iščejo tihotapke. Finančni minister je izjavil, da je doslej šlo preko meje nič manj kakor za 800 milijonov peset papirnatega denarja.

Monarhistični dnevnik »ABC« se vedno ne sme izhajati. Vojni minister namerava odpraviti štiri mesta generalnih kapetanov in vse vojaške guvernerje. V Barceloni je policija razpustila nedovoljeni komunistični shod in aretirala 25 komunistov.

Madrid, 31. maja. s. Na progi Avila—Salamanca je železniška policija zaplenila tri kovčke, ki so bili nabasani s španskimi bankovci. Gre za znesek 10 milijonov peset, ki so jih hoteli spraviti čez mejo na Portugalsko. To je prvič, da je bila zaplenjena tako visoka vsota denarja. Slučaj dokazuje, kako velik obseg je zavzel beg kapitala iz Španije.

Italijani zahtevajo Kastav

Trst, 31. maja. ž. »Popolo di Trieste« skuša dokazati, da je bil Kastav vedno rimski oziroma italijanski. V dolgem članku opozarja, da bo kmalu prišlo do revizije mirovnih pogodb, ki bo odpravila krivico, da mora Kastav danes biti pod jugoslovanskim režimom.

Jugoslov. rez. častniki v Franciji

Belgrad, 31. maja. AA. Delegacija Društva rezervnih oficirjev in bojovnikov, sestojča iz 275 delegatov, odpušuje 3. junija v Pariz. V Franciji ostane do 16. junija. Program bivanja v Franciji je tale:

4. junija prihod v Belfort, zvečer prihod v Pariz, 5. junija ogledovanje Pariza in svečanost pri spomeniku Neznanega junaka. Zvečer banket pri zunanjem ministru. 6. junija svečanost na srbskem pokopališču v Thiersu, zvečer banket pri ministru za pokojnine. Nato sprejem v mestni hiši. 7. junija odhod v Lille, kjer jim bo prirejen svečan sprejem. Ponoči povratek v Pariz, 8. junija prihod v Reims in ogled katedrale. Isti dan vrnitev v Pariz, kjer jih sprejme predsednik republike. 9. junija potovanje v Verdun in ogled mesta in bojišč, popoldne odhod v Nancy, 10. junija povratek v Pariz in ogled kolonialne razstave. 11. junija odhod v Vichy, isti dan sprejem v Neversu, nato svečan sprejem v Vichyju. 12. junija ogled Vichyja in nato odhod v Lyon, kjer bo svečan sprejem pri Herriotu. 13. junija ogled Lyona, zvečer odhod v Marseille, kjer bo svečan sprejem. 14. junija se delegacija udeleži odkritja spomenika »Poilus d'Orient« in isti dan odhod v Grenoble. 15. junija odhod v Monthléry, kjer bo svečan sprejem. Isti dan odhod v Bellegarde. 16. junija pa povratek čez Zenevo.

Volitve v Romuniji

Bukarešt, 31. maja. Jutri, v ponedeljek bodo volitve v romunsko poslansko zbornico. Trajale bodo od jutra do poznega popoldneva, v izjemnih primerih pa se lahko nadaljujejo do pozne noči. Volitev se udeležujejo sledeče stranke: narodna unija, ki obsega kartel liberalcev z ligo Vlad-tepes, zastopniki večjega števila korporacij in nemško manjšino, dalje narodna kmečka stranka, stranka Avaresca, liberalci Jurija Bratianu in stranka dr. Lupa. Na listi lige proti oderuštvo so skupine Konstanlina Sterea, Floresca in skupina obrtnikov. Razen teh se pogajajo za mandate stranka profesorja Cusa in Cotreana, madjarska manjšina in nalašč za volitve ustanovljena židovska stranka. Za dosego mandata je v vsakem okraju potrebna oddaja 40 odstotkov glasov. Začasn rezultat volitev se bo objavil najbrže v ponedeljek okoli polnoči.

Svečanosti v spomin Device Orleanske

Pariz, 31. maja. AA. V Rouenu so bile velike svečanosti v spomin na 500 letnico, kar so sežgali Ivano d'Arc. V imenu francoske vlade se je svečanosti udeležil pravosodni minister Gerard, dalje je bil navzoč papeški odposlanec, kardinali, škofii, lord Tyrell, narodni poslanci, vojaške in civilne oblasti ter bivši bojovniki. Bilo je več govorov. Med drugimi je govoril predsednik občine Rouena in minister za pravosodje, ki se je spominjal Ivane kot francoske junakinje, ki je branila svete pravice Francije in se žrtvovala zanj.

16 ur v stratosferi

Najnovije podrobnosti o drznem poletu Piccarda v stratosfero — Profesor Piccard bo v bližnji bodočnosti zopet vzletel

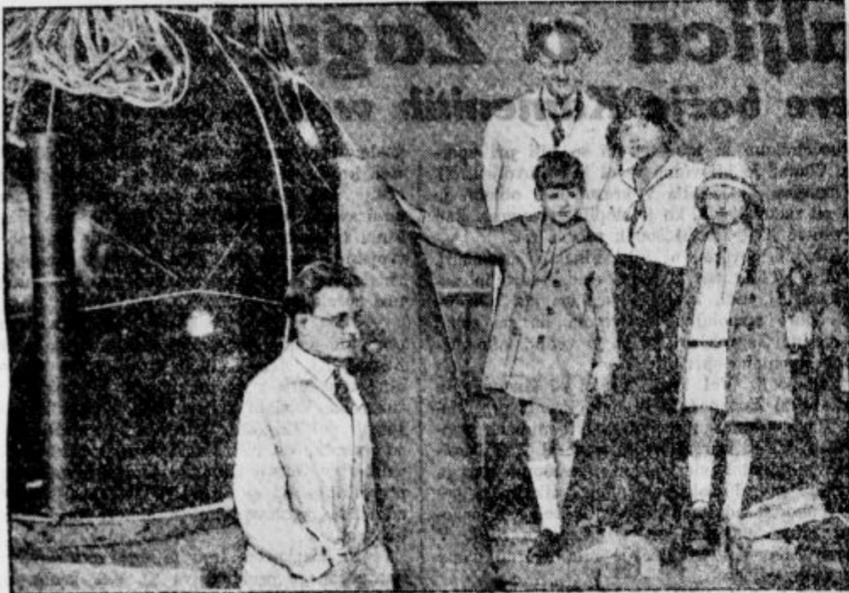
Zlepa že ni doživel svet take senzacije na znanstvenem polju, kakor je bil polet profesorja Piccarda v stratosfero. Razumljivo je radi tega, da so vsi svetovni listi poslali svoje posebne poročevalce v vasico Obergurgl na Tirolskem, v bližini katere je profesor Piccard pristal. Nekateri časniki so z avtomobili zasledovali let profesorjevega balona, samo da bi prvi oddali poročila svojim listom. Profesor Piccard je, kakor znano, pristal v sredo zvečer ob devetih, in sicer na ledeniku v višini 2500 metrov. 600 metrov pod ledenikom leži vasica Obergurgl s kakimi sto prebivalci, ki je najvišje ležeča človeška naselbina v Evropi, ki ima cerkev.

Če bi bila gondola odprta, pravi, da tega ne bi mogel storiti. Povedal je tudi, da je v gondoli vladala velika vročina (41 stopinj).

Na vprašanje nekega časnika, ali namerava še vzleteti, je profesor Piccard odvrnil: »V bližnji bodočnosti!«

Profesor Piccard govori v radio.

V soboto popoldne ob petih se je radio-reporterju Ravaga posrečilo pririniti se do profesorja Piccarda, ki so ga še vedno oblegali številni radovedneži. Prenos se je izvršil iz sobe profesorja Piccarda, kamor se je zatekel pred silnim dežjem. Profesor Piccard je govoril le nekaj minut. Jasno

Profesor Piccard s svojo družino in asistentom Kipferjem. Pri svojem pristanku na ledeniku je profesor Piccard prejel veselo vest, da se mu je porodil tretji otrok.

Profesor Piccard je precej visok, vitek mož, skoro otroškega izraza, ki ga očitujejo mnogi znanstveniki. Pri njegovem drznem poletu ga ni vodil noben sportni duh, nego samo oni trezno-hladni duh znanstvenika, ki se ne zgrozi niti pred opazovanjem lastne smrti. Njegov asistent Kipfer pa je pravo nasprotje njega. Kipfer je mlad, svež, energičen mož, skoro tip sporilnika.

Bila sva 17 ur v zraku, tako pripoveduje profesor Piccard, in od tega 16 ur v stratosferi.

Na vprašanje radovednih časnika, ali ima še kakšen pregled o znanstvenih izsledkih poleta, je odvrnil: »Dovršila sva del najinega načrta. Žalibog je bil pri vzletu veter zelo šibek. Radi tega sva vzletela silno hitro in so nama bila zato onemogočena nekatera važna merjenja. Zlasti profesor Einstein me je naprosil, naj zanj izvršim nekatera merjenja. Poskusil sem, toda žalibog se mi ni posrečilo. Ostala merjenja so se nanašala na kozmično žarenje, ki sva ga izmerila do višine 16.000 metrov. Profesor Hez ga je do sedaj izmeril šele do višine 3000 metrov.«

Na vprašanje, kakšne važnosti so njegovi izsledki, ni hotel odgovoriti. Nato je Piccard govoril o svojem letu. »V 25 minutah sva prišla skozi veter v višino 15.000 metrov, kar je zelo otežkočilo najina opazovanja. Barometer je naposled kazal pritisk 76 milimetrov, kar odgovarja višini 16.000 metrov. Lahko bi se dvignila še kakih 1000 metrov

in razločno je obžaloval, da je svetu povzročil toliko skrbi. Toda radi nepovoljnega vetra in pa ker ni mogel izpustiti plina, se je polet zavlekel na 17 ur. Nato je kratko orisal znane podrobnosti poleta. Oba letalca sta imela priliko občudovati še nevidne lepote stratosfere, žalibog se jima niso posrečila vsa predvidena znanstvena merjenja. Vendar pravi profesor Piccard, da je dokazal, da je človeku možno vzdržati v stratosferi, in sicer v popolnoma zaprti gondoli in pri odgovarjajoči regeneraciji zraka. Prepričan je tudi, da bo njegov polet služil nadaljnemu razvoju letalstva.

Njegov asistent ing. Kipfer je nato opisal pristatek. Oba letalca sta povsem izgubila vsako orientacijo. Ko sta pristala na ledeniku, nista prav nič vedela, kje se nahajata. Mesec je čudovito razsvetljeval gorsko pokrajino. Najprej sta se pobrigala za znanstvene aparate. Z žalostjo sta morala ugotoviti, da so se nekateri poškodovali. Ko je zjutraj vzhlo sonce, sta si brž skuhala zajtrk, nato pa poskusila priti v dolino.

Učitelj smučanja Falkner iz Gurgla je nato opisal v mikrofon, kako je zvedel o pristanku balona. Neki kmet je delal na svoji njivi in opazil v daljavi nekaj belega. Nato pripoveduje, kako je poiskal balon. Po eni uri hoda je naletel na izženerja Kipferja, ki je silno utrujen sedel na neki skeli. Malo pozneje je našel profesorja Piccarda, čigar prvo vprašanje je bilo, kje se nahaja.

Lep uspeh velesejma

Ljubljana, 31. maja.

Coprav sta za nami komaj dva dneva letošnjega velesejma, vendar moramo že sedaj ugotoviti, da bo tudi XI. velesejem prav lepo uspel. Da je že sedaj v začetku nastalo med prebivalstvom pa tudi po deželi in na jugu države ter v tujini tako zanimanje za naš velesejem, dokazuje le, kako upravičena je trditev, da je velesejem v svojem bistvu kot stalna in redna vsakoletna institucija nujno potreben in da ima upravičen obstoj.

Lice velesejma je letos še odličnejše, kakor je bilo druga leta. Ograja velesejma je prepleksana in obmetana, razstavišče samo pa nudi sliko velike skrbnosti in smisla za red, s katerim je bilo urejeno. Obisk je bil že v soboto zelo zadovoljiv, izredno velik pa je bil danes, posebno popoldne. Zelo mnogo je velesejem obiskalo dopoldne prebivalstva iz okolice, pa tudi iz oddaljenejših podeželskih krajev. Prav lepo število sol je večeraj in danes porabilo svoje majniške izlete za to, da si je ogledalo velesejem. V razveseljivem številu pa je pričelo obiskovati velesejem vojaštvo in je danes obiskalo velesejem več strujenih čet. Da gre že dosedanji obisk ostalega občinstva v precejšnje tisočake, je seveda ujemno. Sejmišče je letos povsem brez prahu, ker je bilo poškropljeno s »Cestolom«, to je

z oljem, ki ga izdeljuje tvornica za tanin v Medvodah.

Ponos velesejma so letos izdelki Strojnih tovarn in livarn. Te so razstavile namreč veliko turbino 450 HP, ki jo bodo montirali v podjetju Združenih papirnic Vevče-Goričane, v odseku v Goričanah. Naše pohištvo ima že lep sloves po svoji kvaliteti, arhitektonski dovršenosti in solidnosti cen, ker je na sedanjem velesejmu predmet splošne pozornosti.

Solska vodstva opozarjamo na veliko veleselje, ki ga povzroča malčkom na velesejmu prav lepa menezarija znanega velikega ljubitelja živali g. Veberiča iz St. Vida ob Glini na Koroškem. Ta zna s svojo veliko ljubeznijo in smislom za živali doseči prijateljsko sožitje med živalmi, ki se drugače ne morejo med seboj, tako med levom, psom, lisico in opico mandrilom. Posebno pozornost pa vzbujajo dveletna berberska levinja, ki je tako krolka, da se spreha s svojim gospodarjem. Obiskovalce zanimajo tudi najrazličnejše eksotične opice, perzijske, arabske in angorske mačke, japonske svilene kokoške, kitajske mandarinske račke in še druge zanimive živali.

Velesejem vsebuje seveda še mnogo drugih zanimivosti, saj je skoro prav vsak paviljon, skoro vsaka izložba vredna zanimanja. Zvečer pa vlada na zabavnem delu velesejma veselo življenje in ljudje prav radi obiskujejo razne zabavne atrakcije velesejma.

Boj za vžigalični monopol

Konflikt med kraljem vžigalic Kreugerjem in izumiteljem »večne vžigalice« dr. Ringerjem — Kaj pravi dr. Ringer

Berlin, 31. maja. j. Tempo poroča, da je med švedskim kraljem vžigalic Ivanom Kreugerjem in dunajskim kemikom dr. Ringerjem, izumiteljem takozvane »večne vžigalice«, nastopil konflikt, ki se prav lahko razvije v boj za vžigalični monopol. (O iznajdbi dr. Ringerja je »Slovenski list« svoječasno poročal. Op. ured.) Ivan Kreuger smira iznajdbo dr. Ringerja svojemu trustu za tako nevarno in se čuti tako ogroženega, da je dr. Ringerju ponudil za odkup njegovega izuma ogromno vsoto 20 milijonov mark. Obenem je sporočil dr. Ringerju, da njegovega izuma ne

bi uporabil, ampak uničil. Dr. Ringer je Kreugerjevo ponudbo gladko odbil.

Dunaj, 31. maja. j. Sotrudniku nekega dunajskega lista, ki se je obrnil na dr. Ringerja glede resničnosti te vesti, je izumitelj med drugim dejal, da vest v tej obliki ne odgovarja povsem resnici. Dejaj, da je tvrdka Kreuger pred časom skušala stopiti z njim v pogajanja glede »večne vžigalice«, kar pa je on gladko odklonil. Sicer pa se dr. Ringer pogaja z več inozemskimi družbami glede izrabljanja njegove iznajdbe in je dobil že tri inozemske patente.

Katol. stranka v Franciji

Pariz, 31. maja. tg. Francija je postala za eno politično stranko bogatejša. Kakor poroča »L'Ouvrier«, je bila pod predsedstvom pariškega nadškofa, kardinala Verdierja in z udeležbo mnogih visokih duhovniških dostojanstvenikov in več politikov ustanovljena »Action catholique française«. Naloga nove stranke je, združiti katoliške sile v Franciji v organizacijo, ki bi bila sliena centru in Nemčiji. V sverho podporo svoje propagande namerava nova stranka ustanoviti velik dnevnik.

Avstrijska vladna kriza rešena

Dunaj, 31. maja. s. Snoči zvečer je bil ministrski svet, na katerem je dr. Schöber na osebno prošnjo zveznega predsednika in vseh ministrov umaknil svojo demisijo. Izjavil je tudi, da je pripravljen prevzeti portfelj dr. Schürfa in ga voditi poleg zunanjega ministarstva. Ta odločitev dr. Schöbera pomeni obenem, da se bo obvarovala kontinuiteta avstrijske zunanje politike v nemški smeri. V tej zvezi je še dostavil, da francoski finančnik Rist ni poklican na Dunaj kot trajen svetovalec avstrijskega narodnega sveta, temveč kot francoski delegat v Creditanstaltu. V Avstriji se torej ne bo obnovila inozemska kontrola.

Rusko-francoska pogajanja

Pariz, 31. maja. AA. Listi poročajo, da so se po štirih letih obnovila rusko-francoska pogajanja za ureditev ruskih predvojnih dolgov in za eventualno obnovo rusko-francoske trgovinske pogodbe.

Ere Nouvelle prinaša iz dobro poučenih krogov vest, da sta sovjetski komisar za zunanjo trgovino Labinov in načelnik finančnega oddelka komisarijata za trgovino Dvojlaeki, ki sta prispela sredi maja v Pariz, razpravljala z zastopniki francoske vlade o gospodarskih vprašanjih, ki zanimajo obe državi in da je bil dosežen načelen sporazum glede načina rešitve gospodarskih vprašanj. Ruska delegata sta se vrnila v Moskvo in se vrnela v Pariz poleti. Politični krogi pripisujejo tem pogajanjem veliko važnost.

Na severni tečaj

Moskva, 31. maja. Profesor ruskega civilnega letalstva Hohmann se je po nalogu sovjetske vlade udeležil konference za polet zrakoplova »Zeppelin« na severni tečaj, in ko se je vrnil iz Nemčije v Rusijo, je izjavil, da se bodo ruske znanstvene organizacije udeležile financiranja te ekspedicije, znanstveno vodstvo nisoje pa bodo povzeli ravnatelj ruskega arktičnega inštituta Samojlovič. Razen Samojloviča se bo udeležil ekspedicije tudi profesor Molčanov.

Občni zbor »Stahlhelma«

Bratislava, 31. maja. AA. Občnega zbora nemških veteranov organizacij »Stahlhelm« se je udeležilo nad 100 tisoč oseb iz vseh krajev Nemčije. Zborovanju sta med drugimi prisostvovala generala von Seekt in Mackensen. Reviziji Stahlhelmovec sta prisostvovala bivši nemški prestolonaslednik in bivši saški kralj. Zborovanje samo je poteklo v miru. Ko so se pa zborovalci vračali, je prišlo do krvavih spopadov med komunisti in udeleženci kongresa. Pri tem je bila ubita ena oseba in več ranjenih.

Ponesrečen polet »Do X.«

Lizbona, 31. maja. AA. Listi poročajo, da se je polet nemškega letala »Do X« v južno Ameriko ponesrečil. Letalo se vrne najbrže v Friedrichshafen, kjer ga bodo nekoliko preuredili.

Po Jugoslaviji

Štiričlanska družina zastupljena od pokvarjenega mesa. Iz Novega Sada poročajo o strašnem slučaju zastupljenja. Štiričlanska družina posestnika Mihaela Nanasija je v četrtek zvečer jedla golaš. Prvotno niso na okupu jedi opazili nič posebnega. Čez eno uro pa so vse skupaj popadle strašne bolečine. Sprva so mislili, da gre za kakšna nesoglasja v želodcu, toda bolečine so naraščale. Najprej je padel v nezavest oče, nato žena, dočim sta sinova pri zavesti trpela strašne bolečine. Pozno v noč je bila alarmirana policija, ki je takoj uvedla preiskavo, kje je družina kupila pokvarjeno meso. Zastupljenje vseh štirih družinskih članov je zelo težko, stanje obeh sinov je skoro obupno.

Nenavadna smrtna nesreča. V vasi Rošci v bližini Čačka se je te dni pripetila nenavadna smrtna nesreča. Progovni čuvaj Trifun Milojević se je s svojo ženo vračal z neke pojedine v Rošcih. Ko sta šla skozi gozd, sta naletela na jarek, ki ga je bilo treba preskočiti. Milojević se je zaletel prvi in skočil. Pri tem pa mu je padel iz žepa nabil revolver, ki se je v trenutku, ko je padel na tla, sprožil. Kroglja je nesrečnega zadela v trebuh. Prepeljali so ga v bolnišnico v Čačak, kjer pa je kmalu podlegel težki rani.

Spomenik Ulriku Celjskemu v Belgradu. Včerajšnje »Vreme« poroča iz Belgrada: Na mali terasi pod gornjim mestom bodo te dni postavili bronast kip deklice, delo znanega kiparja Kršinića, ki ga je poklonil belgradski občini minister n. r. Ivan Shwegel. Spomenik bo spomin na tragično smrt grofa Ulrika Celjskega v Belgradu. Na miruorni plošči pod kipom bo vrezan sledeč napis: »V spomin Ulriku Celjskemu, predhodniku zedinjenja južnih Slovanov, ki ga je leta 1456 v tem mestu ubila neprijateljska roka. To delo kiparja Frana Kršinića iz Zagreba daruje občini mesta Belgrada Ivan Shwegel.«

Naši Madjari so lojalni

Sombor, 31. maja. ž. Danes se je tukaj vršilo lepo obiskano zborovanje Madjarov iz Sombora in okolice. Na tem zborovanju so pokazali svojo popolno lojalnost in udanost Nj. V. kralju in domovini Jugoslaviji. Prisotnih je bilo okoli 3000 ljudi. Zborovanje je otvoril gimn. prof. Janos Site, ki je v svojem otvoritvenem govoru pozdravil Nj. Vel. kralja, naglašajoč, da ostanejo vsi Madjari kakor vedno zvesti in lojalni napram Nj. Vel. kralju, ki je vedno kazal zanje ljubezen in razumevanje. Govoril je še lekarnar iz Subotice Szanto, ki je poveljeval pomen današnjega dne, ko so se zbrali Madjari ravno na velik pravoslavni praznik. Govoril je še Horvath, predsednik organizacije upokojenih železničarjev, bančni ravnatelj Nagy in drugi. Zborovanje se je končalo z navdušenim klicanjem Nj. Vel. kralju in Jugoslaviji.

Norec zaklal nevesto in mater

Berlin, 31. maja. s. 32letni Oton Müller iz Neuköllna se je peljal v spremstvu svoje matere in neveste v živno zdravilišče Buch, kjer bi ga moralj sprejeti v zdravilišče. Med vožnjo v avtomobilu je nenadoma zbesnel in napadel svoji spremljevalki z odprtim nožem. Nevesta je bila takoj mrtva, mati pa se bori s smrtjo. Norec so odpeljali v norišnico.

Dunajska vremenska napoved. Dosedanji značaj vremena bo ostal dalje.

Z letala posneta slika o pristanku prof. Piccarda

višje. Toda žalibog sva ugotovila, da zaklopka balona ne deluje v redu. Radi tega sva morala biti jako previdna. Odvrnila sva le 112 kilogramov balasta.

Ali je bila ta pokvarjena zaklopka vzrok, da sta tako dolgo ostala v zraku.

Seveda. Nisva mogla pristati brez nadaljnega in sva se morala pustiti gnati po mili volji. Pri popolnem mirovanju vetra sva zvečer ob devetih začutila tri rahle udarce. Bil je to pristatek na ledeniku. V začetku sploh nisva vedela, kje sva, in najin pristatek je bil popolnoma slučajen. Gondolo sva odprla šele deset minut pred pristankom. Žalibog sva ugotovila, da se je pri pristanku poškodovala cela vrsta aparatov, vendar k sreči ne ravno bistveni.

Med poletom je profesor Piccard napolnil cele zvezčke z različni računi in beležkami. Da je mogel to delati, se ima zahvaliti le povsem zaprti gondoli, kjer je bil zrak prav tako gost kakor na zemlji.

Velika avtomobilska nesreča

Pariz, 31. maja. Velika avtomobilska nesreča se je pripetila v soboto zvečer ob belgijsko-francoski meji, ko se je velik avtomob, napolnjen povečini s kmetiaci, ravno ob belgijsko-francoski mejni kontroli pri Lilleu zaletel v drevo. Avtomobil je popolnoma razbit. Potnike pa je vrglo daleč na polje. Tri osebe so bile takoj mrtve, šest pa je bilo smrtno nevarno ranjenih.

Nazadovanje porok v Berlinu

Berlin, 31. maja. AA. Po pravkar objavljenih podatkih je bilo v letu 1930 61 tisoč porok manj kot prejšnje leto.

Družba »ILIRIJA« Premog

Dunajska cesta št. 46 Drva

Telefon: 2520 Koks

Tramvaj vozi v Šiško

Svečana otvoritev nove tramvajske proge glavna pošta -- Zgornja Šiška

Ljubljana, 31. maja.

Danes se je izpolnila dolgoletna in vroča želja vseh Šiškarjev, pa tudi Ljubljančanov: po Gosposvetški in po Celovski cesti je stekel tramvaj in Šiška, nekoč povsem ločena vas, pozneje predmestna občina, nato veliko predmestje Ljubljane, se je sedaj mestu tako zelo približala, kakor da bi bila kar v mestnem centru samem. Pri pošti skočijo v lepi, elegantni tramvajski voz, plačar in dinar in v nekaj minutah si lahko že pri mitnici na Celovski cesti! Velik pomen te velevažne proge je umeven, zato pomenja današnji dan pričetek nove razvojne etape Šiške, prav tako pa pomenja tudi pričetek nove dobe vse Ljubljane, ki je s tem zopet pridobila novo, ugodno in varno potezovanje v lice velikoga mesta.

SVEČANA OTVORITEV

Poskusne vožnje so bile že v soboto, glavna poskusna vožnja pa je bila danes dopoldne. Ob 1 ponoči je bil preklapljen doved toka od akumulatorske postaje na magistratu, odkoder se je sedaj napajala napeljava s tokom. Dovod je bil priklapljen na transformatorsko postajo na Bleiweisovi cesti, ki sedaj edina napaja napeljavo na vseh progah. Preklapljenje se je izvršilo brez vseh motenj in je napeljava takoj tudi praktično funkcionirala. Progo so nato vso noč preizkušali z novimi vozni.

Dopoldne ob pol 9 se je pri transformatorski in usmerjevalni postaji na Bleiweisovi cesti sestala upravni svet Splošne maloželezniške družbe s predsednikom dr. Fetičom na čelu. Tvrdo Siemens so zastopali inženjerji Neusser, Maierhofer in Nörlich. Dalje so bili prisotni obratovodja cestne železnice inž. Zenko, konstruktor novih voz univ. prof. Lobe, železniško ravnanje inž. z zastopali inž. Müller-Petrič, Schweiger, inž. Honzahn in inž. Lenard. Mestno občino sta zastopala pod-

župan prof. Jare in nadsv. Jančigaj, prisotni pa so bili tudi načelniki magistratnih oddelkov in odsekov občinskega sveta. Bansko upravo so zastopali dvorni svetniki dr. Rudolf Marn, inspektor inž. Rudolf Zajc in inž. Juvan. Okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico sta zastopala glavar dr. Andrejka in inž. Kobal.

Zbrane zastopnike je na transformatorski postaji pozdravil dr. Fetič, ki je v svojem nagovoru poudarjal, da pomenja otvoritev delne proge Ljubljana—Šiška prvo izvedeno točko prometnega programa splošne maloželezniške družbe. Ta si je postavila nalogo, da preskrbi moderna cenena prometna sredstva, tako da bo mogoče vsakomur nagel dostop v mesto in da bo zvezano mestno središče s periferijo in bližnjo okolico. Zahvalil se je organom tvrde Siemens in domačim inženjerjem, monterjem in delavcem, ki so razmerno v kratki dobi, približno osem mesecev, dogradili to progo. V nekaj tednih bo dograjen tudi drugi del proge, to je proga na Vič, v jeseni pa bo izročena prometna proga do St. Vida. Naglašal je, da preide družba nato takoj k drugi točki prometnega programa, to je k obnovi stare proge v mestu, kjer bodo izmenjene tračnice, napravljen nov spodnji ustroj in gornji vod, ter se bo stari vozniki park nadomestili z novimi vozmi. To delo bo finančno in tehnično še težje kakor je bila nova proga. Nato pa pristopi Maloželezniška družba k zgradbi tramvajske zveze z Ježico in Sv. Križem. Govornik se je zahvalil tudi časopisju, ki je podpiralo to veliko javno delo.

Za tem je inž. Zenko udeležencem razložil ustroj in pa način funkcioniranja transformatorske postaje, ki pretvarja tok 6000 V napetosti, kakor ga dobi iz elektrarne, predvsem s transformatorji, v enaki izmenični tok s 1000 volti napetosti, nato pa z usmerjevalci

v istosmerni tok s 600 volti napetosti, kakršnega rabi za svoj obrat.

Udeleženci so nato odšli v Selenburgovo ulico, kjer so jih čakali novi tramvajski vozovi. V dveh vozovih so se udeleženci odpeljali proti Šiški in prevozili vso progo do končne postaje. Med vožnjo niso mogli dovolj prehovati udobnosti voz in pa ugodne nagle vožnje. V gostilni »Pri Kmetu« blizu konca dograjene proge je bila udeležencem poskusne vožnje prirejena skromna malica, pri kateri so govorili podžupan prof. Jare, dr. Fetič in g. Josip Turk.

Takoj po poskusni vožnji so pričeli vsi štirje vozovi voziti po novi progi. Občinstvo je dobesedno navalilo nanje ter so bili ves dan polni. Novi vozovi, štirje po številu, vozijo sedaj od pošte po Dunajski cesti pa do gostilne »Pri Križu« na Celovski cesti v Zg. Šiški. Ljudje se kar ne morejo načuditi imenitni vožnji, posebno če se spomnijo vožnje na stari progi in pa starih voz. Že na oko imponirajo novi vozovi v svoji belo-zeleni barvi, pa tudi notranjost voz je krasna. Križ je seveda s tem, ker se ljudje težko privadijo, da vstopajo v voz zadaj na desni strani, izstopajo pa spredaj tudi na desni strani. Med vožnjo je leva stran platforme zaprta, vendar pa napis, ki veljajo za obratno vožnjo, nekoliko molijo občinstvo. Pa to bo kmalu odpravljeno, ko se bo občinstvo privadilo redu. Vožnja čez železniško progo na Celovski cesti ne dela nobenih težav, čeprav morajo vozovi seveda voziti tam počasneje. Na obeh krajih proge, to je pri pošti in v Zg. Šiški počaka voz tri minute.

Pa tudi počeni je vožnja na novi progi. Danes je namreč stopila na vseh tramvajskih progah v veljavo nova tarifa. Od pošte do konca proge v Zg. Šiški stane vožnja le en dinar. Odveč bi bilo vsako prerokovanje, da bo imel tramvaj vedno dovolj potnikov.

Plevlje, ter od podpolkovnika Vlacava Dica, ki pride za mestnega poveljnika v Novo mesto. V celotnem razpoloženju kakor tudi v posameznih napitnicah je prisla do polnega izraza vdanost in spoštovanje, ki sta ga uživala odhajajoča v mariborskem častniškem zboru. V dvorani Prosvetne zveze pa se je izvršila danes razdelitev nagrad za najboljše pismene izdelke dijakov v smislu svoje častnega razpisa Jadranske straže.

Umrli so: Marija Tuta, vdova po nadsprevozniku drž. žel., stara 66 let; pogreb v ponedeljek ob tričetrt na 16 na magdalensko pokopališče. — Ivan Postrak, čevljarški mojster, star 31 let. Pogreb v ponedeljek ob 16 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče. — Alojzij Pešl, orožniški narednik, star 54 let. Pogreb danes ob 17 iz splošne bolnišnice na magdalensko pokopališče.

Nad življenjem je obupal 60letni vinčar Roman Budler. Obesil se je v Janžekovičevem gozdu v Peklu. Vzrok samomora ni znan.

Nič kaj zabeležbe vrednega ni bilo v policijskih bukvah. Štiri aretacije: Karel V. in Josip N. radi suma tatvine, Barbika M. radi potepustva ter Vinko Lampreht radi pretepa in razgrajanja. Razen tega 30 najrazličnejših prijav. Precej posla pa so imeli v bolnišnici. Stefanija Bedoč je padla po stopnicah ter zadobila občutne poškodbe na celnem telesu. — 72letna mlinarica Antonija Kodrič si je pri padcu prebila desno koleno. — 72letna cestarjeva žena Marija Lavrenčič je spodrsnila in si natrla levo nogo v skožnem sklepu. — 78letni Josip Miterregger, prevzičkar, stanujoč na Radvanijski cesti, je prišel pod voz. Zadobil je občutne poškodbe na glavi in nosu. — 11letni delavček sin Ivan Kos se je opekel z vročo vodo. Vsi ponesrečenci se zdravijo v tukajšnji bolnišnici.

Na Lajteršperški cesti je prišlo danes popoldne do težje nesreče. Na tovornem avtomobilu Derruškove opekarne se je strla os. Pri tem se je avto zrušil in pokopal pod seboj vse, ki so bili na njem. Pri tem se je težje poškodoval šofer Sorli, dalje delavka Marija Schneckl ter osemletna Zora Helbach. Ostali dve ženski, ki sta tudi prišli pod voz, sta k sreči odnesli zdravo kožo. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v splošni bolnišnici.

Lepa slovesnost v zav. sv. Jožefa

Ljubljana, 31. maja.

Zavetišče sv. Jožefa, dom, ki je videl že toliko trpljenja in ki ga vidi še vedno, pa ne samo trpljenja bolnikov, temveč tudi čudovitega samozatajevanja sester, je doživel danes velik praznik, poln vzvišene radosti in neskaljenega veselja. Zavetišče sv. Jožefa se je izpolnilo namreč želja, ki jo je gojilo dolgih 30 let: dobilo je namreč novo, krasno kapelo, dovolj prostorno, da sprejme k molitvi vso družino zavetišča, pa tudi dosti drugih vernikov.

Gradnja kapele.

Nova kapela, ki pa ima ta naslov bolj iz skromnosti, ker zasluži že bolj naslov cerkve, je zgrajena na dvorišču Hiralnice sv. Jožefa na Vidovdanski cesti. Temeljni kamen je bil blagoslovljen dne 31. maja 1930, torej točno pred enim letom. Blagoslovil ga je nadškof dr. A. B. Jeglič. Stavbo kapele je napravilo stavbeno podjetje Matko Curk na Mirju. Načrte za kapelo je izdelal po navodilih vodstva zavetišča Curkov risar g. Furlan. Oltar je delo podobarja g. Pengova. Kamnoseška dela je izvršila tvrdka Vodnik, pasarska dela tvrdka Kregar, oblačilno mizo Weibl, kleparska in instalaterska dela tvrdka Ecker, klopi Praznik, električno napeljavo Verbač. Kip sv. Jožefa je prišel iz Pariza, kip Kristusa Kralja iz Monakovega, kip Marije pa je bil že nad 25 let v stari hiralnični kapelici in je bil sedaj povsem prenovljen.

Slovesnosti posvetitve.

Slovesnosti so se pričele na predvečer, ko je bilo zavetišče in kapelica razsvetljena. Relikvije mučnikov sv. Kocijanov, katerih god smo slavili danes, so bile izpostavljene vso noč na dvorišču v šotoru in je hiralniška družina noč prebdela pri njih v molitvi.

Zadružni prazniki v Mariboru

10 letnica Nabavljalne zadruge drž. nameščencev

Maribor, 31. maja.

Po številnih predkonferencah in večeršnjem občnem zboru Zveze nabavljajnih zadrug drž. nameščencev se je vršil danes kot najvažnejša prireditelj zadružnih dni v Mariboru, ki so se organizirali v zvezi s svečano proslavo 10 letnice izredno uspešno ter vzorno delujoče tukajšnje nabavljajne zadruge slavnostni kongres Zveze nabavljajnih zadrug, zamiljen kot manifestacijo zborovanje vnetih propagatorjev zadružne misli med uradniki. Kongres, ki se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma ob veliki udeležbi zadrugarjev ter odličnih številnih gostov, je otvoril s primernim pozdravnim govorom zvezni predsednik Dušan Letica. Pozdravil je v prvi vrsti generala D. Pavloviča kot zastopnika Nj. Vel. kralja Aleksandra I., nadalje polkovnika Z. Radovanica kot zastopnika ministra vojske in mornarice, predsednika okrožnega sodišča dr. Žiharja kot zastopnika ministra pravde, polkovnika Putnikoviča kot zastopnika poveljnika IV. armije, okrožnega inspektorja dr. Schaubacha kot zastopnika ministra za poljedelstvo in bana dr. Marušiča, stolnega župnika in kanonika ter dekana msgr. Umeka, podžupana dr. Lipolda ter dr. A. Pečovnika kot zastopnika profsorskega društva. Potem ko je dr. Letica podal izčrpano poročilo o zvezinem delovanju, je sledil referat predsednika mariborske Nabavljajne zadruge Ivana Reharja o zadružnem 10 letnem delovanju. Zadruga šteje 1999 članov ter znaša rezervni sklad 1.162.594 Din. Dobrotorni fond izkazuje 174.404 Din 11 par. Zadruga ima svoj Zadružni dom, ki dokazuje, kolikerkoli morejo biti uspehi zavednega in vnetega zadružnega delovanja. V središču pažnje je bilo temeljito strokovno predavanje vseučiliškega profesorja za za-

Ob 8 zjutraj je prišel knezoškof dr. Gregor Rožman v spremlju ravnanja g. Jagodica. Nadpastirja je pričakovala že zbrana hiralniška družina. Akademik Rovani je pozdravil knezoškofa z deklaracijo v verzih, v katerih je izrazil veselje, da se je spoznala zavetišča tridesetletna želja.

Vsem slovesnostim je prisostvovala tudi duhovščina od Srca Jezusovega.

Obred posvečevanja se je vršil nato do pol 11. Po obredu je knezoškof v kratkem govoru pojasnil obred in pomen posameznih obrednih molitev. Nato je daroval sv. mašo, pri kateri je izvrstno prepeval ad hoc sestavljeni pevski zbor. Po sv. maši je bilo prenešeno presv. Rešnje Telo iz male kapelice na novi oltar. Z blagoslovom vernikov se je dopoldanski obred zaključil.

Med opoldanskim odmorom je knezoškof šel skozi hiralniške dvorane in se razgovarjal z mnogimi hiralci. Popoldne ob 3 so bile slovesne litanije kot sklep šmarničnih pobožnosti. Udeležil se jih je tudi g. knezoškof. Po litanijah se je g. knezoškof udeležil dijaške prireditve v hiralniški dvorani.

V vsej hiši je vladala ta dan velika radost in je bila kapela ves dan polna hiralniške družine, pa tudi drugih vernikov. Vodstvo zavetišča si je z zgradbo kapele naprtilo seveda tudi veliko breme, upa pa na pomoč božjo in na pomoč sv. Jožefa, patrona zavoda, tako da bodo bremena kaj kmalu krita. Do sedaj je namreč plačano komaj zemljišče. Čeprav bo njej sami neprijetno, moramo pa vendar pohvaliti tudi gorečnost sestre prednice, na kateri ramah je prav za prav slonelo vse breme. Naj rosi božji blagoslov nad zavetiščem in kapelo sv. Jožefa!

društvo na praškem vseučilišču, dr. Totomianca o smernicah zadrugarskega dela. Zbor so pozdravili s toplimi besedami zastopnik ministra finance Bož. Matovič, okrožni inspektor dr. Schaubach, podžupan dr. Lipold, dr. Pečovnik za okrožno skupino drž. nameščencev in za profsorsko društvo, Ivan Deržič v imenu jugoslovanskih žel. in brodarjev ter prof. Kerda za Narodno obrano. Vse referate kakor tudi pozdravne govore so sprejeli navzoči zborovalci z velikim navdušenjem. Kongresu so poslali med drugimi brzojavne pozdrave minister za gozdo in rudnike dr. Dušan Serbec, minister za promet ter ban dr. Marušič. S kongresa se je poslala vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralja Aleksandra I., pozdravne brzojavke predsedniku vlade generalu P. Živkoviču, finančnemu ministru dr. Svržlji, Božidar Matoviču ter bivšemu fin. ministru dr. Bogdanu Markoviču. Ob pol dvanajstih je predsednik Letica z zahvalo vsem navzočim zlasti predstavnikom oblastev ter govornikom zaključil kongres. Ob 13 je bil v Unioinu svečani banket, ki je potekel v znamenju zdravega duha in zavednosti, ki presinja idealne zadružne delavce v vrstah drž. nameščencev.

84 ur neprestano v zraku

Jacksonville (Florida), 31. maja. s. Letalca Walker Lees in Fred Brossy sta poslala nov svetovni rekord v trajnostnem poletu. Bila sta 84 ur in 10 minut neprestano v zraku. Letala sta z aparatom Packard z Dieslovim motorjem na olje. Pilota sta s tem potokli rekord, ki so ga nedavno dosegli francoski letalci, ki so bili v zraku 75 ur 23 minut.

Mariborska nedelja

Maribor, 31. maja.

Visok promet: otok, vinotoči, kobansko pohorske težnje, na Tezmem celo »grandiozna Džigitovka« kavkaških Kozakov z neizogibnim »Kazačikom«. Proti večeru pa so se zgrnile množice v stolnico in francišanski cerkve, da prisostvujejo sklepni majniški pobožnosti. Prav častna in lepa je bila letos udeležba pri majniških pobožnostih: lepa kakor je od pretrata sem ni bilo. V čast in priznanje Mariborčanom.

In pristrčna slavlja. Večera večer so napolnili veliko dvorano pri »Orlu« mariborski častniki ter se poslovili od priljubljenega poveljnika domačega pešpolka polkovnika Karla Dolenca, ki odhaja v

NEDELJSKI SPORT

Ilirija podleže Gradjanskemu -- Slab sodnik -- Rekordno število gledalcev -- Primorje podleže Hajduku

Gradjanski: Ilirija 1:0 (1:0).

Težko pričakovana igra je za nami. Gradjanski si je priboril obe točki in s tem zasedel sigurno prvo mesto v tabeli zagrebške skupine. Gradjanski velja za najmočnejši klub v tej skupini. Po igri pa, ki jo je predvedel, pa tega ni mogel dokazati. Zmaga, ki jo je dosegel, nikakor ni za Zagreb tako prepričljiva, kakor bi morala biti z ozirom na moč zagrebškega nogometca. Igra, ki je bila zelo živahna in mestoma tudi ostrja, pomeni za naš nogomet uspeh. Gradjanski, ko je dosegel gol, je priložnost vse sile v obrambo, samo da bi obvaroval srečno zmago. Kajli je srečno moramo imenovati to zmago. Pri голу, ki ga je Gradjanski zabil, je več pomagala obramba Ilirije kakor pa napad Gradjanskemu. No pa ker rezultati govore, saj pri nogometu je glavno rezultat, moramo le ugotoviti zmago purgerjev, katere so močno podpirali ne ravno preveč mirni pristajaši, ki so se pripeljali s posebnim vlakom.

Dopoldne po prihodu zagrebškega vlaka so glavne ljubljanske ulice spremenile običajno sliko. Povsod, kamor si pogledal, je bilo videti kibe, ki so imeli v rokah modre zastavice. Takih pristajšev, kakor jih ima Gradjanski, gotovo nima noben klub v državi. Vsaka najmanjša poteza Gradjanskoga je žela viharno odobravanje. Gradjanski, podpiran s podžiganjem svojih pristajšev, je pričel takoj ostro napadati. Predno se je Ilirija dobro znašla, se je že iz gaječe odbila žoga, katero je streljal Berglez, od noge Velimiroviča in žoga je obsedela v mreži Ilirije. To naključje je prineslo tudi zmago Gradjanskemu. Kajli takoj po tem голу je pričela Ilirija napadati in imela do konca premoč na igrišču.

Posebna točka je bil pri tej igri sodnik. Ne moremo razumeti postopanja Zveze, ki je delegirala g. Živanoviča in ne Jokišča, za katerega sta se sporazumela oba kluba. Ne moremo se ubraniti misli, da je pri delegiranju sodnika igrala precejšnjo vlogo zvezna finančna politika. Kajli v odločilnih trenutkih je bil sodnik dvanajsti igralec.

Proti koncu so nekateri igralci izgubili živce in pričeli posnemati igro Gradjanskoga.

Igra sama, kakor smo že rekli, je bila od početka igrana v zelo ostrem tempu. Takoj od početka igre se je videlo, da je krilaska vrsta Gradjanskoga močnejša in da bo bolje podpirala napad. Glavna sila v moštvi je bil Pikič, ki je neprestano zalagal napad z uporabljivimi žogami. Vendar je obramba Ilirije popravila marsikatero pogrško lastne krilake vrste. Tudi najbolj lepo izpeljani napadi so obstali pri bramilih Ilirije. Drugače je pa Gradjanski v vseh točkah igral dosti slabše kakor je bilo pričakovati. Edini vratar je branil nemogoče stvari. Nasprotno je bilo pri Iliriji. Tu

se dolgo ni znašla krilaska vrsta, ki poleg tega tudi ni mogla dobro podpirati napada. Zlasti srednji krilac je bil preveč zaposlen z defenzivno igro. Edini, ki je zadovoljil je bil Unter. Splošno so pa grešili skoro vsi igralci z nepotrebnim zdrževanjem žoge. Napadu je manjkalo tiste energije, ki smo jo videli ravno pri Gradjanskem.

Zanimivo so bile tudi predtekmene. Zdi, da je ravno pri teh tekmah, ki so imeli prijateljski značaj, prišlo do dogodkov, ki niso ravno častni za zagrebški nogomet. Rezervno moštvo Gradjanskoga potem, ko je Ilirija vodila z 2:0, pričelo igrati zelo ostro, radi česar je moral sodnik izključiti enega igralca. Neki napadalec je hotel naskočiti sodnika, zato je sodnik zaključil igro predčasno. Obnašanje igralcev Gradjanskoga, ki so čutili, da imajo močno oporo pri lastnih pristajših, je bilo zelo nesportno. Ravno tako kakor v rezervni tekmi so tudi juniorji Ilirije odpravili Gradjanski z 1:0.

Hajduk: Primorje 5:1 (2:1)

Spit, 31. maja. Ž. Danes je bila prva tekma za državno prvenstvo. Nastopilo je moštvo Primorje iz Ljubljane, ki je dopotovalo v Split že pred dnevoma, da se pripravi za tekmo. Tekma je končala s 5:1 (2:1) za Hajduka.

Primorje, ki je imelo početni udarec, je kmalu zgubilo žogo in že v tretji minuti je Hajduk zabil gol. Hajduk je bil ves čas igran v stalni premoči. Vratar Jančigaj je dobro branil. Drugi gol za Hajduka je padel v 26. minuti. V 37. minuti pa je Erman s prostim strelom, ki ga je zakrivil Hajdukov bramilec, zabil častni gol. Drugi polčas je potekel v znatni premoči Hajduka. Primorje se je težko branilo.

Železniška nesreča pri Zalogu

Ljubljana, 31. maja.

Davi na sczgodaj se je pripetila pri Zalogu pretresljiva železniška nesreča. 36letni sprevodnik državne železnice Anton Stopar, stanujoč na Sv. Petra cesti 14 in doma iz Smartnega pri Litiji, je okoli 3 vozil z vlakom. Opazil pa je, da se bliža nasproti vlak in je hotel dati neko znamenje. Prijel se je za ročaj pri vagonu, ki se je pa naenkrat izpulil in Stopar je padel na železniški tir. Kolesa vlaka so šla cezenj in mu skoraj gladko odrezala ter zmečkala desno nogo pod kolenom. Iz Zaloga so takoj telefonirali na ljubljansko reševalno postajo, naker je reševalni avto prepeljal pont srečnega Stoparja v bolnišnico.

Pridobivajte novih naročnikov!

Modri premog sedanosti in bodočnosti

Sila vetra -- nov vir energije

Premog in para sta stvorila novo dobo v človeštvu. Ni potrebno omenjati, kakšne zapreke so ovirale prodiranje in zmagovanje premože in pare. Na stotisoče marljivih obrtnikov je ostalo brez dela, ker je stroj delal boljše in hitreje od njih. Tempo produkcije je naraščal z gigantnimi koraki in če danes mislimo, da smo na vrhuncu, se kruto motimo. Novi stroji ustvarjajo nove pogoje dela, novi stroji delajo z vedno hitrejšim tempom, dovršeneje, ceneje in solidneje od vsake človeške roke. Čeprav se često oglašajo fantasti in norci s svojimi prerokovanji, češ, da bo nekega dne zavladal stroj nad ljudmi, se jim vendar stvaritelji tehnike rogajo. Nikoli ne bo stroj nadvladal človeka, toda spremenil bo življenje in njegove pogoje. Človeška roka sicer ne more konkurirati stroju, toda končno pa je stroj tudi delo človeških rok. Prerokovanja, da bo stroj nadvladal človeka, so prazne marnje. Ljudje bodo toliko nadvladali stroje, da se bo njihovo delo nekoč morda omejilo samo na eno uro dnevno. In v tem kratkem času bo človek lahko pridobil toliko dobrin zase in za lastnika stroja, da bo lahko bolje živel kakor danes. To bo dokazala bodočnost, pa naj vlada v njej katerikoli družabni red.

Človeštvo išče še vedno novih energij. Že pred davnim časom so ljudje obrnili pozornost na silne energije, ki se skrivajo v značnih tokovih ali vetru. Že v onih časih, ko so premože smatrali za navaden črn kamen brez vsake vrednosti, so ljudje že izkoriščali veter. Jadrnice so poznali že v davni dobi. Tudi mlina na veter, s pomočjo katerih so mleli žito ali črpali vodo, so že davno poznali. Kdaj so se pojavili prvi mlini na veter, zgodovina ne ve povedati, vendar je povsem gotovo, da so bili v rabi že pred 2000 do 3000 leti. Bili so seveda zelo preprosti mlini z malim učinkom. Prvi mlini na veter v Evropi datirajo okrog začetka 11. stoletja. Od tega stoletja dalje pa je število mlinov na veter v Evropi silno rastle in to posebno v deželah, kjer pihajo stalni vetrovi s skoraj vedno isto smerjo. To so Nizozemska, Danska, Anglija in zapadna obala Francije. Vsakomur je gotovo znana značilna slika nizozemske pokrajine z mlini na veter.

Dokler se bo zemlja vrтела, bo dovolj vetra. Le če bi se zemlja ustavila, kar pa ni verjetno, bi se umirilo tudi ozračje. Nekeč bo morda veter edini vir energije.

Jadrnice so ozko zvezane s prvimi početkom brodarstva. V novejšem času jih je pač spodbujala para, kar se je zgodilo s precejšnjimi žrtvami. Danes pa se zopet skušajo rehabilitirati jadra, seveda v nekoliko drugačni obliki. Temelj za te poskuse je znani Magnusov efekt, ki je zlasti v modernem topništvu

precej koristil. Magnus je namreč zgradil poseben cilindar in ugotovil, da če veter pihna na tak cilindar, je pritisk ne v smeri vetra, nego ravno v nasprotni smeri. Prav za prav se lahko reče, da je modernizacija topov dovela do tega efekta. Topovske kroglice, ki so rotirale, je vsak najmanjši veter vrzel iz prave smeri. S pomočjo Magnusovega efekta pa se je temu precej odpomoglo. Magnus je umrl l. 1870, in njegov efekt je ostal pozabljen do pred nekaj leti, ko je nemški inženjer Flettner zbudil veliko senzacijo s svojim rotorjem. Zgradil je najprej mal čoln z dvema velikima cilindroma, rotorjema, ki sta se vrtela s pomočjo motorja. Veter, ki je pihal s strani, je deloval na cilindre tako, da je čoln plul v ravni smeri. Če je pri jadrnicah pihal veter z boka, so lahko plule samo s pomočjo manevriranja. Pri Flettnerjevem rotornem čolnu pa so ugotovili, da za 50 odstotkov boljše izkorišča veter kakor pa navadne jadrnice. Ni pa bila pri Flettner-

jevem rotornem čolnu to edina njegova korist. Tudi število posadke bi bilo s tem zmanjšano na najmanjše. Ti dve koristi in pa prevelika reklama je bila vzrok, da so ljudje stavili v Flettnerjev rotorni čoln prevelike nade. Poskusi z nekoliko večjim čolnom pa so pokazali, da so bile te nade močno pretirane. Izkazalo se je, da še ni preiskan vpliv viharja na rotorje in še mnoge druge stvari. Flettnerjev rotorni čoln se je pozabil, toda najbrže ne za vedno. Nekega dne ga bodo morda zopet izvlekli na dan in nadaljevali poskuse.

Dandanes ni več sen kombinacija energije vetra z elektriko. Kombinacija veter, dinamno, akumulator je dala najboljše rezultate. Izkoriščanje vetra je zahteva bodočnosti. Danes so storjeni temelji, bodočnost pa naj najde sredstva, da na temelje postavi sigurno zgradbo. Človeštvo ne more in ne sme nazadovati. Le naprej mora biti obrnjen njegov korak.

Zlato je zopet dražje kakor platina

Revolucija v cenah plemenitih kovin — Vrstni red: zlato, platina baker, srebro

V razburkanem času neposredno pred svetovno vojno so se v raznih področjih človeškega življenja dogodile velike spremembe mnogih vrednot. Zlasti se je to zgodilo na področju vrednosti plemenitih kovin.

Desetletja se je na svetovnem trgu držal sledeči red vrednosti plemenitih kovin: platina, zlato, srebro. V najnovejšem času pa so se na svetovnih tržiščih dogodile velike spremembe, ki so povsem spremenile dosedanj red vrednosti teh kovin. Platina in srebro sta v svojih cenah padla. Platina je danes cenejša od zlata, srebro pa cenejša od bakra! Tako je zlato zopet na prvem mestu, kakor nekoč, ko še niso poznali platine.

Platino so sicer poznali že v 16. stoletju, vendar je velika vrednost te modrikasto-belkaste kovine prišla do pravega izraza šele v sredini preteklega stoletja. Uporaba platine v industriji, posebno v elektrotehniko in elektro-kemiji je postala nenadomestljiva.

Dolgo časa je na svetovnem trgu platine prevladovala Rusija, ki je iz svojih neizčrpnih rudnikov v Uralu producirala skoro dve tretjini celokupne svetovne produkcije platine. Toda po svetovni vojni je Rusija prenehala izvažati platino, nakar je cena platine na svetovnem trgu

poskočila tako visoko, da so začeli iz nje izdelovati nakit. Bogati ljudje so začeli nositi platin-ske prstane, ki so bili sedem do osemkrat dražji od zlatih. Zgledalo je že, da si je platina zagotovila za daljšo dobo prvenstvo zlahtnih kovin.

Toda temu ni bilo tako. Ker je prenehal izvoz platine iz Rusije, so se s produkcijo platina začele baviti druge dežele, ki so imele platin-ske rudnike, kakor Kolumbija, Brazilija, Peru, Kalifornija, Kanada, Južna Afrika in Vzhodna Indija. V nove platin-ske rudnike se je investiral ogromen kapital in rudniki so začeli delati s polno paro. Na splošno iznenadenje pa se je kmalu pojavila na svetovnem trgu ruska platina.

Sovjetska vlada je namreč obnovila stare platin-ske rudnike, zgradila nove in moderno uredila znane laboratorije v Jekaterinburgu. Pojav ruske platine na svetovnem trgu je povzročil velik padec cen platine. Ta cena je neprestano padala, dokler ni naposled pred kratkim padla pod ceno zlata. In tako je zlato zopet postalo najdražja zlahtna kovina sveta.

Še hužje pa je s srebrom. Leta 1924 je bila cena srebra na londonski borzi za 1 unco (3,18 grama) 36 in ena šestnajstina pence, že naslednje leto pa je notiralo srebro samo 16 do 18 pence, danes pa je srebro cenejša kakor baker. Vzrok temu katastrofalnemu padcu cen srebra leži v tem, ker so mnoge države, ki so imele do sedaj srebrno valuto, uvedle zlato, tako Kitajska, Perzija, Indija, Mehika itd. Posebno je padla cena srebra, ko je leta 1926 Indija uvedla zlato valuto, in pa preteklega leta, ko je uvedla zlato valuto Kitajska.

Na drugi strani pa je tudi produkcija srebra znatno narasla. Vedeti je treba, da se srebro proizvaja tudi kot stranski produkt, pri predelavi svina, bakra in cinka. Ta takorekoč stranska produkcija srebra znaša danes 80 odstotkov celokupne produkcije srebra.

Nadaljni razlog nazadovanja cene srebra je tudi čudno dejstvo, da se je zopet začel oglašati pri ljudeh pohlep za zlatom v pravem smislu besede. Večina ljudi, seveda, katerim je to mogoče, si prizadeva, da si zagotovi neko količino zlata v raznih oblikah.

Poleg vsega tega pa tudi produkcija zlata v zadnjem času občutno zastaja. Radi tega tudi vedno bolj narašča iskanje zlata. Ni čudno, da so nedavno, ko se je raznesel glas, da so v Peruju odkrili nove zaklade zlata, pohitele tja velike množice pustolovcev, kakor nekoč v Kalifornijo, Aljasko in Južno Afriko.

V poučenih krogih naglašajo, da bo zlato tako dolgo ostalo na prvem mestu med zlahtnimi kovinami, dokler se ne preiščejo nova najdišča zlata v Sibiriji in Aljaski, ki so baje zelo bogata na tej zlahtni kovini. Kakor pač bo, dejstvo je, da je danes zlato zopet na prvem mestu, dočim je srebrom, kakor vse kaže, za vedno odklenkalo.

Špecijsko in kolonijalno blago.
umetna gnojila, cement itd. itd.
dobavlja
Gospodarska zveza v Ljubljani

Inserirajte
v Slovenskem listu!

Najnovejši „Sachs“

motorji, dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji, posa mezni deli, pneumatika. Ceniki franco. Najnižje cene

„TRIBUNA“ F. B. L.

Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe.
- b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako: c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

Dva set tisoč milj pod morjem

spisal

JULES VERNE.

48

Potem ko smo obpluli Cartier in Hibernia-ostrova pa Seringpatamske in Scottove čeri, smo 14. januarja bili sredi Oceana, kjer nismo videli več nobene zemlje. Hitrost »Nautilusa« se je zelo zmanjšala in časih je plul pod vodo, časih pa na površini.

Med tem časom je kapitan Nemo proučeval temperaturo morja v njega različnih plasteh. Sledil sem tem poizkusom z največjim zanimanjem. Kapitan je končno ugotovil, da ima morje v globocini 1000 metrov v vseh širinah enakomerno temperaturo štiri in pol stopinje. Spraševal sem se, v kakšno svrho neki kapitan dela take poizkuse, ne da bi bil mogel to vprašanje rešiti. Da koristi človeštvu? Kako, ko pa se je človeštva ogibal in je z njim pretrgal vse stike!

Naj so bili njegovi nameni kakršnižekoli, dne 15. januarja, ko sem se z njim nahajal na palubi, me je vprašal, da li poznam različne stopinje gostote, ki jih ima morje. Odgovoril sem, da ne, ker znanost doslej ne razpolaga še z zadostnimi opazovanji v tem pogledu.

»Jaz pa sem napravil, kar se tega tiče, že veliko eksperimentov.«

»Prav,« sem odgovoril, »toda »Nautilus« je svet zase, in rezultati, ki jih dosežajo njegovi učenjaki, ostanejo ostalemu svetu nepoznani.«

»To je res, gospod profesor,« je odgovoril kapitan Nemo po kratkem molku, »moja ladja je svet zase! »Nautilus« je zemlji ravno tako tuj kakor planeti, ki jo spremljajo na poti okoli solnca. Tudi dela učenjakov na Saturnu in Jupitru bodo ostala Zemlji vedno neznanca. Ker pa sva midva slučajno prišla

skupaj, mislim, da vam smem sporočiti rezultate svojih opazovanj.«

»Prosimo, kapitan!«

»Vi veste, da je morska voda gostejša od sladke. Toda ta gostota ni enakomerna. Če označim gostoto sladke vode z 1, potem znaša gostota vode Atlantskega oceana $\frac{28}{1000}$, Tihega oceana $\frac{29}{1000}$, Sredozemskega $\frac{31}{1000}$.«

»Mož se torej upa tudi v Sredozemsko morje«, sem dejal sam pri sebi.

»Za Jonsko morje sem dobil številko $\frac{34}{1000}$ za Jadransko pa $\frac{39}{1000}$.«

Iz tega je bilo razvidno, da se »Nautilus« ni ogibal voda z velikim prometom in zato sem sklepal, da bomo mogoče še v kratkem pripluli v bolj kultivirane kraje sveta. Moram priznati, da me je to zelo radovalo.

16. januarja je »Nautilus« plul le par metrov pod morsko gladino. Stekla v salonu niso bila zaprta, morje pa je bilo temno, ker žarometi niso funkcionirali. Zunaj je bilo oblačno in viharno nebo. Zaradi tega so tudi največje ribe izgledale samo kakor sence z nejasnimi obrisi. Kar naenkrat se je razlila zunaj nas in po salonu samem polna svetloba. V prvem hipu sem mislil, da so prižgani žarometi, kmalu pa sem se prepričal, da luč, ki nas je obdajala, ne izhaja iz elektrike. »Nautilus« je plul sredi fosforescirajoče plasti, ki je v tej temi oko naravnost oslepljevala. To svetlobo so proizvajale mirijade močelk, ki so se tembolj svetile, čimbolj so se približale kovinastemu trupu podmornice. Med njimi so bile mesečinke, kroglice iz prosjane gallerite z dolgimi, niti podobnimi lov-kami; našli so jih v 30 kubičnih centimetrih vode do 25.000! Njihov svit so ojačale še razne meduze, asterije, aurelije in pholade ter druge živalice debela mehovecev.

»Nautilus« je več ur plul sredi te svetlobe, v kateri so se igrale ribe v ognjeno žarečih barvah.

Med njimi sem opazil tako zvane istiophore, tri metre dolgo ribo, ki jo imajo za oznakilo viharja. Ta riba ima dolg meču podoban in jako oster rilec, s katerim so se večkrat zaletavale v stekla našega salona.

18. januarja se je »Nautilus« nahajal na 105. stopinji dolžine in 15. stopinji južne širine. Vreme je bilo zelo slabo, morje je bilo divje razburkano. Z vzhoda je bril hud vihar. Barometer, ki je že nekaj dni padal, je kazal pravi orkan.

Bil sem na ploščadi, ko je poročnik opravljal svoje vsakdanje merjenje. Čakal sem kakor po navadi, da bo v neznanem jeziku, kojega zloge sem seveda že dobro poznal, podal v odprtino svoj vsakdanji raport. Toda to pot se je njegov raport glasil čisto drugače. Takoj se je pojavil kapitan Nemo, ki je nameril svoj daljnogled na horizont.

Kapitan je stal nepremično več minut, ne da bi daljnogled odstavil. Potem pa je poročniku nekaj povedal. Poročnika se je polastilo razburjenje, ki ga je komaj premagal. Kapitan Nemo pa je ostal hladnokrven.

Razume se, da sem tudi jaz napeto motril horizont, ne da bi kaj opazil. Kapitan pa se je začel po palubi sprehajati, ne da bi me pogledal. Najbrže me mož niti opazil ni. Stopal je trdno, toda tempo ni bil tako enakomeren kakor sicer. Časih je obstal prekrižanih rok in motril morje. Kaj je neki videl ali iskal? Saj se je »Nautilus« nahajal najmanj tri do štiri sto milj daleč od najbližje obali.

Poročnik je bil zopet zagrabil daljnogled in motril obzorje, potem pa nervozno, sem in tja topotajoč z nogo, stopal po palubi, medtem ko se je kapitan obvladoval.

Skrivnost se je morala v kratkem času odkriti, kajti kapitan Nemo je dal strojnikom povedati, da močnejše zakurijo in vijak se je začel vrteti hitreje in hitreje.